

Design: misszió, passzió, presszió

A 15. JUBILEUMI
DESIGN HÉT BUDAPEST
RENDEZVÉNYEIRŐL

2007 őszén – már a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem designelmélet szakos hallgatójaként – vettem részt először a Design Hét egyik eseményén: a Szent István-bazilika közelében, a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum korábbi székhelyén hallgattam egy előadást, úgy emlékszem, a startup vállalkozásokról. Azóta minden évben részt veszek a rendezvényen, 2013 óta pedig rendszeresen írok is a hazai designkultúra egyik legfontosabb eseményéről, seregszemléjéről.¹

Az eddigi évek alapján a Design Hét célját – a tágan értett design fogalmának, sokrétű feladatainak és előnyeinek minél szélesebb körű megismertetését –, úgy vélem, a 2012. évi eseménysorozat teljesítette legsikeresebben. Akkor a *slow design* irányelvei, irányzatai adták a rendezvény vezérfonalát; a nyitókiállítást az Erzsébet téri Design Terminálban rendezték meg, a kiállítás kurátora Halasi Rita Mária, felkért szakértője pedig Szentpéteri Márton volt. A tárlatot a főváros szívében bárki ingyenesen látogathatta, digitális katalógusát szabadon terjesztették, közreadták a szervezők. Miért e személyes bevezető és ez a látszólag ide nem illő értékelés?

Válaszom a feltett kérdésekre annak érzékeltetése, hogy mennyire nagy elvárásokkal és kíváncsisággal vártam a 2018-ban jubileumát ünneplő 15. Design Hetet. Ám sajnos – várakozásaimmal ellentétben – az ünnepélyesség vagy a megkülönböztetett évforduló kevés nyomát lehetett felfedezni, még kevésbé megtapasztalni az események és a rendezés forgatagában.

A Design Hét fél emberöltőt felölelő történetére csupán számok emlékeztettek. A rendezvény 15 napon át tartott október 5. és 19. között. A másik, számok mentén generált megemlékezés: a jubileum kapcsán életre hívott, 15 napon keresztül megrendezett, 15 alkalomból álló előadássorozat, amely a választott hívószó, a *Mission: Design*, azaz a *designmisszió* jegyében járt körül aktuális témákat. Az előadások és kerekasztal-beszélgetések állandó helyszíne a Bartók Béla úton található Zipernowsky Ház volt; a felkért előadók, beszélgetőpartnerek jobbára mindig azonos személyeket jelentettek. Itt, ennél a konkrét program-sorozatnál hiányoltam leginkább a történeti visszatekintést a rendezvényre, amelyet először 2004-ben tartottak meg,

A Mission: Design – Design Hét Budapest 2018 plakátja citylight hirdetési eszközön Budapesten. Arculat: de_form Studio

'Mission: Design – Design Week Budapest 2018'. Poster on citylight advertisement medium in Budapest. Identity: de_form Studio

Fotó: Mohai Balázs

A Magyar Formatervezési Díj 2018 kiállítása (részlet) | Hungarian Design Award 2018. Exhibition view
Flashback Photo Studio, Budapest, 2018

Fotó: Danyi Balázs

abban az évben, amikor a Magyar Formatervezési Díj 25. évfordulóját ünnepelték. A Design Hétet, mint annyi más fontos hazai designkezdeményezést, Pohárnok Mihály hívta életre – karöltve a Magyar Formatervezési Tanáccsal – azért, hogy ne csak egy szűk szakmát szólítson meg, ne csak egy szűk szakma szívügye, passziója legyen a Magyar Formatervezési Díj, hanem a közönség szélesebb rétegeit, magukat a potenciális fogyasztókat is magához vonzza. Gesztusértékű lehetett volna, ha Pohárnok Mihály részt vesz valamelyik – vagy akár valamennyi – kerekasztal-beszélgetésen, ha mondjuk az első előadás a Design Hét történetét, alapításának okait, körülményeit járja körül vagy 15 évét tekinti át.²

Az imént említett Magyar Formatervezési Díj katalizátora volt a Design Hét rendezvény megszületésének, így szerepe mindig megkerülhetetlen: a formatervezési és design management díjas alkotások kiállítása minden évben kiemelt, központi esemény, és gyakran egy helyen tekinthető meg a Design Hét tematikus nyitókiállításával. 2014 és 2016 között a két tárlat egy időben nyílt meg az Iparművészeti Múzeum épületében, és nem csupán tíz napig lehetett megnézni őket, hanem egy hónapon keresztül. Igaz, belépőjegyért. Így ezekben az években nem valósult meg a szervezők kitűzött célja: a design széles körű terjesztése, megakadályozta ezt a látogatókat terhelő belépőjegy. 2017-ben a két kiállítást áttették a belvárosból a XI. kerületben található Artus Stúdióba, ahol szintén belépőjegy kellett fizetni, így nem csupán a távolság csökkentette az érdeklődők számát.³

A tavalyi évben a Magyar Formatervezési Díj és Design Management Díj kiállításait, valamint a *Fresch!* című, Németország kortárs designkultúráját felvillantó nyitókiállítást a Flashback Photo Studióban építették fel Óbudán. Itt nem szedtek ugyan belépőjegyet, de a távolságot így is le kellett küzdeniük az érdeklődőknek. Az egykori gyárépület, az ipari tájba simuló új funkciójú terek, a fotóstúdió berendezése inspirálta az installálást. A díjazott és kiállított tárgyak műtárgyasztalokon, kábelek, lightboxok, reflektorok és vakuk kereszttüzeiben kaptak helyet. A tér és az installálás sok esetben elnyomta a munkákat, amelyek felhozatala egy OTDK-döntő⁴ színvonalát közelítette, jobbra a hazai designerképzés egyetemei versengtek egymással.⁵ Az installációs elemek nem bírták a 15 napos igénybevételt, számos tárgyfelirat ragasztása megadta magát, továbbá roppant zavaró volt, hogy ha valaki hétköznap látogatott ki a helyszínre, akkor belecsöppent a stúdió mindennapjaiba: az ideiglenes kiállítóterben olykor fotóasszisztensek masíroztak végig reflektorokkal és kábelekkel felszerelve.

A Design Hét történetében jó néhány éve hagyomány, hogy egy díszvendégként meghívott ország designkultúráját mutatják be, 2018-ban tematikus nyitóárlat helyett *Fresch!* címmel német termékeket vonultattak fel a fotóstúdió egy kisebb termében: az installáció szűkösnek bizonyult, a válogatás pedig esetlegesnek, koncepciótlannak tűnt, ezért kaotikus hatást keltett. Már a tavalyelőtti Design Héten is érződött a választott tematikán (*START – Elemi design*)

A Magyar Formatervezési Díj 2018 kiállítása (részlet) | Hungarian Design Award 2018. Exhibition view | Flashback Photo Studio, Budapest, 2018
Fotó: Danyi Balázs

a szervezők fáradtsága, mintha erre maradt volna a legkevesebb idejük. A bevezetőben azért adtam közre a véleményem és voksom a 2012. évi slow design témájú nyitókiállítás mellett, mert az minden lényegi szempontból mértékadó volt: a tárlatot könnyen megközelíthető, forgalmas helyen rendezték meg, ingyenesen látogatható formában, kétnyelvű katalógusa digitálisan elérhető volt, és kurrens kérdéseket vetett fel, kurrens fogalmakat ismertetett meg a közönséggel, közérthető módon, jól megválasztott példákkal, melyeket látványosan installáltak.

Visszatérve a tavalyi eseményekhez: furcsán hatott, hogy az egyik legismertebb német designernek –

Dieter Rams formatervezőnek – nem a Flashback Photo Studióban, hanem a felújított, second hand és újragyártott bútorklasszikusokat forgalmazó Möbelkunst telephelyén rendeztek kamarakiállítást magángyűjtők tárgyaiból.⁶ Október 17-én szerettem volna ezt a tárlatot megtekinteni, de sajnos a helyszínen kellett azzal szembesülnöm, hogy a kiállítást érdeklődés hiányában három nappal a Design Hét hivatalos zárása előtt leszedték, így hiába mentem. Hasonlóan jártam a cseh design történetét bemutató tárlattal is, amely meg sem nyílt október 18-án a Budapest Projekt Galériában, holott a programfüzetben és az esemény honlapján is ez a dátum szerepelt.⁷

Fresch! – Kortárs német design című kiállítás (részlet) | 'Fresch! – Contemporary German Design'. Exhibition view | Flashback Photo Studio, Budapest, 2018
Fotó: Danyi Balázs

Az ilyen és ehhez hasonló kellemetlenségek, anomáliák aláássák a Design Hét intézményét, azt a színvonalat és megszerzett, kivívott ismertséget, amit 15 év alatt elértek. A szervezők részéről a jubileumi rendezvénybe fektetett idő és ráfordított energia sajnos nem érződött, a magyar designért folytatott misszió helyett inkább úri passzióknak és presszióknak tűnt az esemény, ami nem csupán a szervezők, hanem a csökkenő érdeklődés vonatkozásában is megállapítható. Vajon a környe-

ző országokban, lásd például a visegrádi négyek (V4) államait, hogyan működik ez, milyen finanszírozási formával, milyen látogatottsági indexekkel? Hogyan lehetne itthon, jövőre másként megszervezni a Design Hetet Pohárnok Mihály és a 2004-es rendezvény szellemi örököseként, a design valódi missziójának jegyében?

NOVÁK Piroska
design- és művészetteoretikus

A Design Management Díj 2018. évi díjazottjainak kiállítása | Exhibition of the winners of the Design Management Award 2018

Flashback Photo Studio, Budapest, 2018

Fotó: Danyi Balázs

(Mission: Design – Design Hét Budapest, 2018. október 5–19. Magyar Formatervezési Díj és Design Management Díj 2018; Fresch! Kortárs német design. Flashback Photo Studio, Budapest, 2018. október 5–19.)

1. Novák Piroska: Törekeny csúcok: a Design Hét szilikatos eseményei. *Artportal*, 2013. október 26. Forrás:

<http://artportal.hu/magazin/kortars/torekeny-csucok-a-design-het-szilikatos-esemenyei> – Hozzáférés: 2018. november 25.; uő: Harmincöt éves a Magyar Formatervezési Díj. Jubileumi kiállítás az Iparművészeti Múzeumban. *Magyar Iparművészet* (a továbbiakban: *MI*), 2014/9, 19–22.; uő: Otthonra talál(t) a design. A Design Hét Budapest eseményei az Iparművészeti Múzeumban. *MI*, 2015/9, 2–9.; uő: Design négy szolamban. A 13. Design Hét Budapest eseményei az Iparművészeti Múzeumban. *MI*, 2016/8, 2–11.; uő: (Re)START. A Design Hét Budapest eseményei az Artus Stúdióban. *MI*, 2017/8, 6–12.; uő: Fél emberöltő a designmisszió jegyében: 15 éves a Design Hét Budapest. *MI*, 2018/6, 28–29.

2. Már a legelső, 2004-es Design Hét eseményeit is egy nyomtatott programfüzet tartalmazta, ezt a hagyományt azóta is tartják. Minden évben meghatározó az a tematika, amelyet a megbízott projektvezető (kurátor) talál ki, és ad közre röviden megfogalmazott koncepcióként, mintegy statement-jelleggel a programfüzetben. Osvárt Juditnak, aki 2013 óta a Design Hét kurátora, a 2018. évi szövege és a *Mission: Design* koncepciója sem árulkodott túlzott ünnepélyességről, inkább a jövőbe tekintett. Osvárt Judit „beköszöntője” a digitálisan elérhető és letölthető programfüzet második és harmadik oldalán olvasható magyar és angol nyelven:

https://designhet.hu/2018/a/files/DesignHetBudapest_programfuzet_online.pdf – Hozzáférés: 2018. november 25.

3. Nagymértékben segítené a szervezők munkáját, egyben a Design Hét kizűtő céljainak elérését, ha az említett két kiállítás számára állandó helyszínt biztosítanának, ahol minden évben fixen kerülhetnének bemutatásra. Az évek óta zajló múzeumi nagyrekonstrukció jócskán lecsökkentették az erre alkalmas kiállítóhelyek számát Budapesten.

4. Országos Tudományos Diákköri Konferencia.

5. Jelen írásban nem fogom a Magyar Formatervezési Díjat, illetve a Design Management Díjat kiérdemlő alkotásokat, tervezőket bemutatni és értékelni, döntően azért nem, mert a kiállítások már nem érhetőek el, a tárgyak nem láthatóak élőben. A díjazott és a kiállított alkotások a szervező Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala oldalán tekinthetők meg (virtuálisan), leírással és a bírálóbizottság értékelésével együtt:

<https://www.sztnh.gov.hu/hu/testuletek/mft/nemzeti-dijak-osztondijak/magyar-formatervezesi-dij/mft-dij/2018> – Hozzáférés: 2018. november 25.

6. A *Less is More!* – Dieter Rams és a Braun című kiállítás leírása a Design Hét oldalán: <https://designhet.hu/2018/program/less-is-more> – Hozzáférés: 2018. november 25.

7. A *cseh design története* című kiállítás leírása a Design Hét oldalán:

<https://designhet.hu/2018/program/a-cseh-design-tortenete> – Hozzáférés: 2018. november 25.

Magyar Formatervezési Díj 2018

TERMÉK KATEGÓRIA: *Wiwe mobil szívdiagnosztikai eszköz* / Alkotók: IGLÓI-NAGY Péter, NAGY Ádám / Gyártó: Sanatmetal Kft.

/ Megrendelő: Sanatmetal Kft. | **TERV KATEGÓRIA: *Mix karszék*** / Alkotók: CSOMA Sarolta, HORVÁTH Máté / Gyártó: Szigyártó

István (keret), Nezozen Kft. (alváz és krion alkatrészek) | **Oktoflex Premium flexonyomógép** / Alkotók: Varga-Flexo Kft., NÉMETH

László, VARGA Dénes / Megrendelő: Varga-Flexo Kft. | **VIZUÁLIS KOMMUNIKÁCIÓ KATEGÓRIA: *Livsdal arculata*** / Alkotó: PALOTAI

Gábor / Megrendelő: Livsdal Sverige AB | **DIÁKMUNKA KATEGÓRIA: *Onni tartásjavító hátizsák*** / Alkotó: PÁKOZDI Rebecka (Moholy-

Nagy Művészeti Egyetem, Budapest) | **Újraértelmezett tradíció, szövött textilkollekció** / Alkotó: RÉVÉSZ Eszter (Moholy-Nagy

Művészeti Egyetem, Budapest) | **Az Emberi Erőforrások Minisztériuma Kultúráért Felelős Államtitkárságának különdíja: *Bogányi***

Grand Piano B-292 / Alkotók: ÜVEGES Péter, BOLEGA Attila, NÁDASDI Gábor / Gyártó: Zengafons Kft. / Megrendelő: Zengafons Kft.

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma Oktatásért Felelős Államtitkárságának megosztott különdíja: *Chicago Jazz Festival*

arculata / Alkotó: SERFLEK Máté | **Layers cipőkollekció** / Alkotó: VESZPRÉMI Gabriella / Gyártó: Cango & Rinaldi | **A Szellemi Tulajdon**

Nemzeti Hivatalának különdíja: *Q&C Nano hálózati vízadagoló* / Alkotó: SZABÓ Márton / Gyártó: Q&C Magyarország Kft. | **A Magyar**

Formatervezési Tanács különdíja: *System mobiljurta-rendszer* / Alkotó: REINER György

Design Management Díj 2018

Sixay Bt. – **sixay furniture** | **A Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalának különdíja: K9-Sport Kft. – *JULIUS-K9*** | **A Herendi**

Porcelánmanufaktúra Zrt. különdíja: Fialat Iparművészek Stúdiója Egyesület